

Vyskupas Kilian,

UTARNINKAS, LIEPOS 10 D., 1923

DARBININKAS
—HINA—
UTARNINKAIS, KETVERGAIS IR
SUBATOMIS.
Metams\$4.50
Užrubej metams\$5.50
DARBININKAS
366 Broadway, Boston 27, Mass.
Tel. South Boston 620.

Kaina 4 centai

ŽINIOS IŠ LIETUVOS.

"DARBININKAS,"
366 West Broadway, Boston 27, Mass

100 N. South Boston's utarninkas.
Naujas ir subvencija. Leidžia A.C.
Savoty Rymo Katalikų Sv. Jozapo
Savoty Rymo.

DARBININKAS

100 N. South Boston's utarninkas.
Naujas ir subvencija. Leidžia A.C.
Savoty Rymo Katalikų Sv. Jozapo
Savoty Rymo.

Entered as second-class matter Sept.
20, 1905 at the post office at Boston,
Mass., under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate
of postage provided for in Section 1103,
Act of Oct. 3, 1917, authorized on July
12, 1918.

Subscription Rates:
Yearly \$4.50
Boston and suburbs \$5.50
Foreign countries yearly \$5.50

A. L. R. K. FEDERACIJA IR LIETUVOS VYRIAUSYBĖ

Kad Amerikos lietuviai nemaža nusivėrė ir daug padėjo Lietuvai laisvę atgauti. Tai visi jau žinome. Kad tie patys Amerikos lietuviai daug turės nusivėrė Lietuvos atstatymo darbe, apie tai ir gi niekas neabejoja.

Rodos turėtų būti aišku, kad Lietuvos valdžiai būtų labai naudinga, jei čia Amerikoje išseivija turėtų savo bendrą — rinktinį organą, kuris atstovautų ir reikštų išseivijos troškimus, nusistatymus ir valią. Tokio organo buvo Egzekutyvis komitetas, atstovaujantis tuos kurie norėjo statyti, o ne griauti.

Pirmasai Lietuvos atstovai — J. Vileišis jį sugrįžė. Jisai padegė tiltą, vienijantį Lietuvos valdžią su išseivija. Jisai padegė jį delto, kad manė pabudavosias geresius. Mat aname egzekutyviam komitete nors formaliai ir lygiomis teisėmis katalikai su laisvamanišiais susiję, bet gyvenimo faktai visuo met rodė, kad katalikų pusė yra be palyginimo didesnė, stipresnė, kad geriau tarp savęs sutaria ir kad didesnį įtaką turi Vašingtono valdžios sfere.

Uoliam socialistui liaudininkui tokia padėtis buvo nepakenčiama ir nepriimtina, ir delto vietoje egzekutyvio komiteto išdygo piliečių sąjunga, reikšėja minčių ir viličių laisvamaniškos išseivijos. Katalikams — buvo liepta glaustis po jos sparnais.

Dingo Vileišis, žuvo piliečių sąjunga. Katalikų tau ta ir gi turi savo nusistatymų. Išbuvo kelis metus be bendro, oficialiai išseivijos atstovaujamo organo. Per tą laiką katalikai neskyrė mėsino pūtraukti kitas sroves prie bendro darbo. Menkai tepasiseklavo. Mes mokėdavome nusileisti. Bet jie nemokėjo dirbti ir už miršio Lietuvą mylėti. Jie vis dairėsi į pašalius. Galop jie pradėjo irti ir krikėti. Nei bendros minties, nei stiprios organizacijos jie nebūti. Jų keli išauginti biznėliai — laikraščiai, bankai, agentūros ir t. p. — rodo tušų asmenų bizniškų gabumų, bet nerodo visuomeninės ir tveriamosios jėgos. nei gi delto, kad ten pastatius Lietuvos mėsles. Tuo tarpuvo srovės žmogu. Jeigu sū-

katalikų visuomenė per visą tą laiką nepaliovė augti ir stiprėti. Sutvirtėjusias ir nusistovėjusias, i plačius vieškelius išėjusias mūsų organizacijas sekmingai vienija ir vadovauja mūsų Federacija, kuri ir patapo savaimi legalė atstovė beveik visos lietuviškai mąstančios ir jautiančios išseivijos.

Gyvenimo faktai, evoliucijos bėgis pastatė ją i vietą senojo egzekutyvio komiteto, ir žmonės, kurie faktus mato, negali i ją kitaip žiūrėti.

Belieka tik, kad ją išvystytų, kaip rokia ir Lietuvos valdžią.

Kai toji valdžia buvo silpnai, kai Lietuvos Seimas negalėjo veikti — tada ir akys valdžios buvo silpnos.

Dabar, tautos valiai geriau paaiškėjus, tikimasi, kad ir valdžia nebebijos pažūrėti i faktus, kad ji panorės mūsų Federaciją pripažinti ir čia Amerikoje ją labiau pasiremti.

Am. katalikai turi širdies ir aukso. Visi aukų rinkėjai tai patyrė.

Bet Amerikos katalikai turi dar ir savo minčių ir pareidavimų.

Jiems visuomet keista atrodė, kodėl Kaune užsienio reikalų ministerio arba finansų ministerio pašonėje turi būti žmonės, kurie gudriai trukdytų teisingą reikalų bėgį; arba kodėl Vašingtono atstovybėje sėdi žmonės, tarsi tik tam pasodintas, kad trukdžius atstovo darbą; arba kodėl Lietuvos valdžiai rūpi įrodyti Amerikos šaliai, kad ji a) negerbia ir nesiskaito su Amerikos šaliai, kad ji b) kad ji nepasitiki savo skirtingais žmonėmis — kalia ji Vašingtone laiko tik inantį pareigas einančio pareigas žmogaus (laikina i charge d'affaires) po to, kada Amerikos valdžia skyd Lietuvai tikrąjį ir pilnąjį savo ministerį; arba kodėl valdžia skiria i New Yorką ne generalų konsulą, arba bent konsulą, o vėlgį laikinai einantį pareigas konsulario agento ir tuo vėl užgauna Amerikos jausmus ir save ištato kompromitacijai.

Suprantama, kad iki šiol visi tie netikslūs žygiai būdaryti spaudžiant laisvamaniams ir socialistams, kurių plaukai ant galvos šiančiai iš baimės, matant katalikų stiprėjimą.

Bet Lietuvos labas reikalai bent nuo šio laiko aiškesnės politikos.

Lai Lietuvos valdžia, panto tikrąjį dalykų padėti ir lai su ja susitaiko. Amerikos liet. katalikai niekuomet nebepakestų socialisto, ir laisvamaniio atstovo Vašingtone, arba tokio konsulo New Yorke. Kad tas vieas šiandien užima katalikų, (nors dar ir be pilno savo valdžios ingaliuojimo) — i skaitome teisingu Lietuvos valdžios žingsniu — i urime pamafo tikėti, kad Lietuvos valdžia nesiduos suklaidinti nepanmatuotais liaudininkų troškimais — atimti iš Vašingtono aukštųjų išseivinių, ir didžios patarbos verty žmogu — tik tveriamosios jėgos. nei gi delto, kad ten pastatius Lietuvos mėsles. Tuo tarpuvo srovės žmogu. Jeigu sū-

cialistų melai ir šmeižtai p. Čarnackio adresu leidžiami atsiųktų tikslo — tuomet išseivija beahejo padarytų savo išvadas apie Lietuvos vyriausybės gudrumą ir teisumą.

Mes jau matėme, kad Amerikos lietuvių pagėdavimai pasų ir vizų reikalais, mūsų Federacijos išreikšti, buvo Lietuvos vyriausybės patėmyti ir išklausti. Mokesniai tapo sumažinti, formai tapo palengvinti.

Mes taip pat galime tikėti, kad Lietuvos vyriausybė panorės netrukus padaryti reikalingų žingsnių, kad ji Vašingtone būtų atstovaujama pilno atstovo ir kad New Yorke būtų tikras konsulas.

Fed. Sekret.

PASIEKĖ ALASKĄ.

Prez. Harding su savo žmona pasiekė Alaską ir perėitą nedėlią minėjo ten savo 32 metų žybinio gyvenimo suaktuvus. Prezidentas su savo žmona tą dieną buvo bažnyčioj, kurią pastatino kum. Dumean, vadinas Alaskos apaštali. I tą bažnyčią buvo suję indijonai ir po pamaldų prezidentas su jais šnekėjosi. Miestas, kur išipo prezidentas vadinas Metlakahla, kuri turi 5,400 gyventojų. Miestas papuoštas vėliavomis prezidentui pagerbti. Oras skaisčius ir vėsus.

XII GIEDRININKŲ SEIMAS

Kreipkite Domę.

Del gražesnio ir pasekmingesnio seimo, didesnių pasekmių ir kitų vietinių aplinkybių seimas bus ne 27—29 dd., bet 29, 30 ir 31 d. Liepos-July, Maironio Parko svetainėje, Worcester, Mass.

Šis seimas bus kilniausias moksleivių gyvenime. Visuomet praktikuodavome surinkusiose miestuose, o šiuosmet galėsime kvėpuoti tyru oru ir risti ateities klausimus kvėpiančiam mūsų didžiojo poeto Maironio sode.

Kviečiu visus Giedrininkus ir Alumnus dalyvauti seime ir risti visus patiktuosius klausimus Maironio giedroje.

„I darbą, broliai, vyr's i vyrą!

Sarvoty mokslu vien gi liu!

Paimsme arklių, knygų lyra

Ir cisme Lietuvos keliu.”

Petras P. Dauzardis.

Gied. Centro Pir.

TEMYKIT.

Tie, kurie esat pirke tiketus L. D. S. Conn. apskr. išvažiavimo birželio 10 d. 1923 Waterbury, Ct. su šiais numeriais atsiųskite:
723 gaus plunksnų vertės \$1.50.
152 gaus kaimorę vertės \$3.00.
1400 gaus plunksnų vertės \$2.50.

Viešiminti daiktai randasi po sekantiu adresu: Frank Kavallauskas, 31 Hubbard St., New Britain, Conn. Atsiųskite arba atsiųskite kuponą i šampą už 10c, ant prisistatymo.

F. Kavallauskas.

MARŠRUTAS

Kun. Kemėšis lankysis po lietuvių kolonijas L. D. K. S. reikalais sekantėmis dienomis:

Liepos 11 Ansonia, Conn.
Liepos 12 Waterbury, Conn.
Liepos 14 Hartford, Conn.
Liepos 15 New Britain, Conn.
Liepos 16 So. Boston, Mass.
Liepos 17 Cambridge, Mass.
Liepos 18 Brighton, Mass.
Liepos 19 Norwood, Mass.
Liepos 20 Montello, Mass.
Liepos 21 Middleboro, Mass.
Liepos 22 Lowell (dieną)
Lawrence (vakare)
Liepos 23 Nashua, N. H.
Liepos 24 Manchester, N. H.
Liepos 25 Athol, Mass.

AMERIKIETIS PASITRAUKĖ.

Paryžius. — Roland W. Boyden rezignavo iš vietos Amerikos neoficialinio atstovo talkininkų kontribucijos komisijoje. Jo rezignacija įeina galėn rugp. 1 d. „Man jau užteka viso to,” pareiškė jis. Jo vietą užims veikiausia jo pagalbininkas pulk. James A. Logan.

GAVO VALDŽIĄ.

Kairo, Egiptas. — Nuo liepos 5 d. Egiptas patampa nepriuginingu. Ikiol ji valdė Anglija ir nuo Turkijos stojimo karan Anglija ten laikė karo stovį. Dabar egiptiečiai gauna valdžią i savo rankas.

REIKALAUJA ATLYGINIMO.

Salem, Mass. — Miss Isabelle Spinney pareikalavo iš Beverley'o policijos viršininko \$150,000 atlyginimo. Ji važiuo automobiliu i policistas to miesto šovė i jos automobilį už per greitą važiavimą. Minėta moteris buvo sužeista.

MILŽINISKAS IŠVAŽIAVIMAS

Rengia LDS. New York'o ir New Jersey Valstijų Apskritys.

LIEPOS-JULY 22 DIENĄ, 1923.

BLOOMFIELD, N. J.

Toj pat vietoj kur buvo pereitais metais.

Prasidės i val. po pietų.

Bus Didžiausias Šutim—Burim.

Visi apylinkės lietuvių kviečiami būti ant šio išvažiavimo, nes tai bus didžiausias ir gražiausias išvažiavimas su turiningu program. Važiudami i išvažiavimą galite nevalgyti ir negerti, nes ištętam išvažiavime bus visokių valgių ir gėrynių. Programas susidės iš lenktynių, vienos traukimo, dainų, muzikos ir prakalbų. Kalbės garsūs kalbėtojai — darbininkų užtarėjai. Vienas kalbėtojas bus tik-ka atvažiavęs iš Lietuvos ir kiti garsūs kalbėtojai.

Gerbiami lietuvių darbininkai! Atsiųskite ant šio taip gražiausio išvažiavimo! Remkime vis darbininkų reikalus! Juk tai vienintelė organizacija, kuria mes darbininkai galime džiaugtis. Štai tos organizacijos veikėjai deda pastangas, kad surinktų pulkiančių pramogų i kurių kviečiami kaip LDS. nariai taip i pašaliniai atsiųskite i pasimatyti, pasikalbėti bei pasididinti įspūdžiais ir tuomet paremti visą minėtą organizaciją.

Komisijos Narys.

LEONO XIII ENCIKLIKA

(Tęsinys)

ir sunkią, blogybę; šitos rūšies nedarbas kenkia ne tik savininkams, bet ir patiems darbininkams; jis yra žalingas ir prekybai, promonei bei visuomenės gerovei; o kadan gi paprastai tas neapsieina be prievaratos ir sumišimų, tai jis dažnai stumia i pavojų visuomenės ramybę. Kad ta nelaimė neatsitiktų, yra tikslingiau ir naudingiau valstybės įstatymais iš anksto pašalinti tas priežastis, kurių deliai pramatomos kalsiant nesustiprinamą tarp darbdavių ir darbininkų.

b) Valstybė privalo globoti darbininko sielos reikalus ir rūpintis jojo gerove.

Yra daug darbininko reikalų, kuriuos valdžia privalo ginti, jų visų pirma sielos gerovė. Kad ir gera ir geistina žmogui yra jo gyvybė, tai vistik ji ne galutinas jo tikslas, kuriam jis yra gimęs; toji gyvybė tėra kelias, priemonė, pažįstant tiesę ir mylint gerį, sielos gyvenimui tobulinti. Siela nesioja savyje Dievo paveikslą i panaši i jį, joje glūdi toji valdžia, per kurią žmogui įsakya valdyti žemesnius padarus i padaryti sau naudingą visą žemę ir paklusnionis jūras. „Pripildykite žemę ir ją paverkite i viespataukit ant jūros žuvų ir dangaus paukščių ir ant visų gyvulių, kurie kruta ant žemės” (Gen. I, 28). Tuo atžvilgiu visi žmonės yra lygūs ir nieku nesiskiria turtinėjai nuo biedniųjų, darbdaviai nuo darbininkų, valdytojai nuo valdinių „nes tas pats yra visų Viešpats” (Rom. 10, 12). Niekam nevalia žmogaus vertės žeminti — pats Dievas žmogų valdo su didele pagarba — ir trukdyti siekti tos tobulybės, kuri veda i amžinąjį gyvenimą danguje. Žmogus nei pats savo valia, negali leisti elgtis su savimi priešingai savo igimčiai, nei gali norėti pavergti savo dvasią, nes čia kalbama ne apie teises, kuriomis žmogus savo nuožūra naudojasi, bet apie priedermes Dievui, kurias reikia šventai išpildyti. I čia seka, kad reikia susilaikyti nuo darbų ir užsiėmimo šventomis dienomis. Žinoma, čia nemanoma apie kokį nors didesnį dykinėjimą, tuo labiau ne apie tą nedarbą, kurio daugelis nori ir kuris tik padeda ištvirkti i ir pinigų praleisti, bet manom apie religijos pašvestą poilsį. Su religija sujungtas poilsis atitraukia žmogų nuo kasdienių darbų i rūpesnių, kad jis atiduotų Amžinajam Dievui Jam prideramos ir teisingos garbės. Tokia yra šventomis dienomis darytino poilsio esmė ir tikslas; jį Dievas Seiname įstatyme atskiru įsakymu paliepia: „atsimink, kad švestum subatos dieną” (Eks. 20, 8). Ir pats savo pavyzdžiu patiko, skirdamas sau au reikšmingo poilsio, kai sutvėrė žmogų: „išsėjosi septintoje dienoje nuo viso darbo, kurį buvo atlikęs (Gen. 2, 2).

Kalbant apie žemiškas žmogaus gerybes, valstybė privalo visų pirma apginti vargšus darbininkus, nuo gėlo žiaurumo, kurio nesivaržydami naudoja žmonės, kaip paprastus daiktus savo pelnui. Nei teisybė, nei žmoniškumas neleidžia reikalauti tiek darbo, kad del to ir siela silpnėtų ir kūnas del per didelio nuovargio sumyktų. Žmoguje viskas, tai gi ir jojo dirbamoji jėga yra apibriežta tam tikromis ribomis, kurių negalima peržengti. Žinoma, naukštinauti bei vartojant, jėga stiprėja, bet tik tuomet, kai ji kart-kartėmis matoja veikusi i pailsi. Todel reikia žiūrėti, kad kasdienis darbas nebūtų ilgesnis, negu sveikata leidžia. Kiek poilsio privalo būti, sprendžiama iš darbo rūšies, laiko ir vietos apytovų ir pačių darbininkų sveikatos. Kalbėkasy, įvairausly kasyklų darbininkų darbas yra daug sunkesnis ir sveikatai kenksmingesnis; jį reikia todel palengvinti, trumpinant darbo dieną. Be to, reik atsižvelgti i metų laiką, nes neretai tos pačios rūšies darbas yra lengvas vienu laiku, bet ar joki būdu ar tik su didžiausiu vargu topateliamas kitu metu. Neteislinga yra reikalauti iš

moteries ar vaiko to, ką gali padaryti drūtas suaugęs vyras, įtempdamas savo jėgas. Ypač reikia saugoti vaikus, kad jie nestotų i fabrikas pirmų tų metų, kada jų kūnas ir protas yra užtektinai sustiprėję. Vaikystės amžiuje tebeaugančios jėgos vysta, kai jaunytė žolelė, jei jos yra naudojama anksti ir visas tolimesnis vaiko besijimas tuo būdu susitrukdo. Panašiai i kurie amatai netinka moterims, gimusi namų darbams; prigimties surėdymų šit. namų darbai labai gerai sango moteries verty i tinka vaikų auklėjimui bei visos seimos gerovei. Aplamai, darbininkams reikia tiek skirti poilsio, kad jo užtektų darbe suvartotoms jėgoms atnaujinti. Pertrauka privalo atstatyti suvartotas jėgas. Kiekvienoje darbdavių ir darbininkų sutartyje visados turi būti ar pažymėta ar savaime suprantama ta sąlyga, kad darbininkams yra užtikrinamas šitas dvejojas*) poilsis, kitaip sutartis nebūtų dora, nes nieks neturi teisės nei reikalauti, nei prižadėti apleisti priedermes, kurių žmogus turi Dievui ar sau pačiam.

c) Atlyginimo tvarkymas.

Dabar priėmiam prie didelės svarbos reikalo, kuris reikia gerai suprasti, kad nei vienos nei antros pusės nenusikriauds. Atlyginimas nustatomas laisva sutartimi, rodos, kad darbdavys išpildė duotąjį žodį, užmokėjęs suuderėtą atlyginimą, ir kad virš sutarto jis nieku neprivalas; tuomet, esą, ne teisybė tedaroma, jei darbdavys nustatytą mokėsnį, ar darbininkas visą prisiimtą darbą atiduoti atsisako; ir tuose atvejuose, esą, teisiąga, jei vyriausybė įsikiša, kad kiekvieno teises apginti, bet ne kituose. Šitokiam pratyvimui teisingas dalykų žinovas vargu visai priktas, nes yra nepilnas; jam trūksta šio-to svarbaus. Dirbti reikia vartoti savo jėgą gaminti daiktams, kurie yra būtini įvairiems gyvenimo reikalams, ypač gyvybei užlaikyti. „Savo veido prakaitu tu valgysi duoną.” (Gen. 3, 19). Tat du privalumu turi žmogaus darbas iš prigimties; pirma, jis yra žmogaus asmens darbas, nes dirbamoji jėga yra jo; ji jam visai priklauso ir yra duota jojo paties naudai; antra, darbas yra būtinas todel, kad darbo vaisiai yra reikalingi žmogui, jo gyvybei užlaikyti; užlaikyti savo gyvybę liepia prigimtis, o jos būtina reikia klausyti. Tat žiūrint i darbą, kaip i asmens darbą, nę abejojimo, kad darbininkas gali mažinti savo atlyginimo dydį, nes, kaip kad jis savo noru sutinka dirbti, lygiai taip pat gali savo noru pasitenkinti ir mažesniu mokėsniu, ar jo visai neimti. Bet kitaip prisaena spęsti, kuomet svarstomas darbo asmeniškas kartu su jo būtinumu, nes tie du darbo privalumai tik mintyje, o ne tikrenybėje nuo vieno antro tesiskiria. Ir tikrai: gyvybė palaikyti yra visų i kiekvieno priedermė; kas to negaro, sunkiai nusikalsta. I šio seka, kad kiekvienas turi teisės, ieškoti jo gyvybei reikalingų dalykų, kurių įsigyti kiekvienam darbininkui duoda galimybės mokėsnis už jojo darbą. Duokim, kad darbininkas ir darbdavys laisvai padaro sutartį, mūtent, susitaria del užmokėsimo didumo, tai vistik visados liekasi galioje įimtios dėsni, kurs yra augštesnis ir pirmesnis už susitariančiųjų norus ir, kurio eizant, užmokėsnis privalo būti nemažesnis, kaip kad to reikia taupiam ir padoriam darbininkui pragyventi. Jei darbininkas būtinumo verčiamas ar dar blogesniu vargo bijodamas, sunkesnes sąlygas priima, kurias, kad ir neuori, turi priimti ir kurias darbdavys, ar tarpininkas jam primeta, tai tas yra prievarata, prieš kurią teisybė šaukia.

Be šituose ir tolygiuose atsitikimuose, pav. kiek valandų dirbti įvairiose darbo srityse, kaip apsaugojus darbininkų sveikatą, ypač fabrikuose, — vyriausybė lai žiūri, kad ne-

*) Kasdieninis poilsis nuo darbo ir religijinis poilsis šventomis dienomis. Vert. (Bus daigiam)

Vyskupas Kilian.

Organas Amerikos Lietuvių
Bymo Katalikų Šventa
Juozapo Darbininkų
Saijunga.

DARBININKAS
— Eina —
UTARNINKAIS, KETVERGAIS IR
SUBATOMIS.
Metams \$4.50
Užrubežy metams \$5.50
DARBININKAS
866 Broadway, Boston 27, **Mass.**
Tel. South Boston 620.

VIII. No. 77.

UTARNINKAS, LIEPOS 10. D., 1923.

Kaina 4 centai

ŽINIOS IŠ LIETUVOS.

KAIP DU GAIDŽIU.
PEŠESI.

sekundantas parpuldamas
ant akmens susižeidē.

KAD LYGĪBĒ, TAI
LYGĪBĒ.

ŠALTA VASARA.

PRIEŠ NEGRUS.

ŽMOGUS ŽUVO
AUDROJE.

KETINA AREŠTUOTI.

DAUG ŽMONIŲ
NUPLAKTA

SVECIUOSE ITALIJOS
Rymas. — Buvusis Vokietijos kanclerius Wirth atvyko Ryman ir kalbėjosi su Italijos politikieriais ir pramonininkais.

ZEMĒS ŪKIS LIETU-
VOL

vare īsteigta žemaičių veis-
 is anglų žagelynas. Pa-
pirmtas buvo paukščių
 veislei supirkta Angluose iš
 pasaulinio Kuko paukštelio
 400 st. orpingtonų veislės
 išstų kiaušinių. Tie kiauš-
 iai buvo pardavinėjami žė-
 nės tikio draugijos rengia-

kininkus 'tinkamiau prižiū-
ti sodus ir daržus. Paragi-
nimui geriau vest ūkio kul-
tūrą, Ž. Ū. M. skiria šiemet
suaugusio milijono litų pašal-
oms ir paskoloms. Šalia to
turtuota steigti žemės ūkio
kursus prad. mokyklų mo-
tytojams. Tokie mokytojai
prad. mokyklose ir mo-
kys vaikus, kaip vest žemės
ūkį. Tai maždaug parodyta
aldžios pastangos kelt Lie-
nos ūkį.

*Lietuvos seimo nariai su-
g užsiėmimo skiriasi šitaip:
paisės žinovų (juristų) 16, ū-
kininkų 10, darbininkų 9,
mūvų 7, mokytojų 7, gy-
dytojų 6, valdininkų 5, ju-
venerių 4, visuomenės dar-
votojų 3, ekonomistų 3,
profesorių 2, rabinų 1, ka-
šikių 1, gamtininkų 1, sa-
ivaldybinių 1, kooperati-
vinių 1.*

Tilzēj, vokiečiai pradėjo labai persekioji lietuvius. Aikuriuos įkišo kalėjiman, aikuriuos vargina nuolatinis kratomis, o daugeliu manoma net iš Tilzės krašto išvaryt.

Lītai. Klaipēdos. krašte i-
esta-muo š. mē. birž. 10 d.

Kazokai (Kedainių ap.).
Čia yra gražaus jaunimo, tik
gaila, kad jis per mažai do-
misi geromis knygomis in-
terakais. Mėgsta ir pa-
kurtuoti. Bet jau girdėt bal-
sų su šiais Seimo rinkimais
mest tamsesnius darbus.

Buthiskē. Šios parapijos vienotj mokykloj “pečius sugriuvo.” Tėvai ir vaikai paaisai pasipikinto laisvamane mokytoja, kuri tuojausdūlino. Tai pasekmės socialistų skelbiamosios “laisvosios meilės.” Ir Survilų mokykla nusikratė bedievių mokytojų. Dabar čia mokytojauna dora katalikė, kuri ir vaikai ir tėvai patenkinami.

Tēvu džiaugsmas — geras mokytojas. Skverbuose (Panevėž. ap.) buvo pradedamojo mokykloje bendras vaikų ir tėvų šeiminis vakaras. Tėvai džiaugias, kad jų vaikai mokinami ne tik skaityti — rašyti, bet ir dainuoti, parvzdinti eitis.

Kirdeikiai (Linkmėnų valsč.) Gyventojai jau pradeda suvystyti mokesio ūkų.

inguma ir leidzīa savo vai-
kūciūs mokyti. Vietinīs
jaujinās pulkai dainuotā-
tautiskās dainas, mēgsta su-
sīrīnkīnus. Daugumās jau-
ma suprasti kenksminguma
degtinēlēs ir maziau su ja-
gimīnuojasi, o kiti jati vi-
prada atsisveikīnti su
ja.

(Kauno "Vienybė")

L. D. K. S.

1923 m., liepās 7 d

ZINGSNYS PO ŽINGSNIO, BRĖLIAI
KOOPERATORIAL PIRMYN

Gatavais pinigais sumokēta	\$120.00
Liko skolīngi	35.00
Namo bonu pērvesta ī šērus	225.00

Išviso	\$380.00
Newarke sukelta	110.00

Is viso \$490.00

Tie, kuriē netiki i kooperacija, arba kuriems ta ideja dar neišsiū – lai ir jie padaro gerą darbą. Lai jie padaukoja su ligi išgalės i „Laikraščio gerinimo“ fondą. Tai fondo turime visi auginti. Kuoturiningsnis bus mūsų „Darbininkas“, tuo lengviau ir drąsiau galės ji platinėti mūsų prieteliai.

E. K.

DARBININKU REIKALAI.

VEIKS. SKYRIUM.

Chicago. — Radikāliskujū partiju ir grupiņū suvažiāvimas skilo ir pasidarē taip, jog Farmer-Labor partija liko po senovei ir komunistiņē grupē liko prie savo. Abi grupēs paskelbē, jog veiks skiriam ir atēinānčiais 1924 m. Abi partijos statys savus kandidatus ī prezidentus Sur. Valstiju. Abi partijos turēs atēinānčią žiemā suvažiāvimus prezidentiniam kandidatui nominiuoti.

Komunistine grupe past-
vadino Federated Farmer-
Labor partija.

INTEIKĖ REIKALAVIMUS.

Atlantic City, N. J.—Reikalavimai, nufatyti kiety-
ju angliu kasėju Scranton.

LIETUVIAI DARBININKAI, ATMINKITE!

Kad "Darbininkas" jau parduoda Lietuvis piniņu—li-
tī perlaids ir savo draugams darbininkams suteiktā
patarņavimā. Tai-gi visi tie, kurie norite, kad Jūsu
siunčiami Lietuvis pinigai patektu i Jūsu ģiminių ran-
kas, visuomet kreipīties pas "DARBININKA," jīai
visuomet puosīrdīnāt Jums patīrnis.
Darbininkai, atsmnķitē kad "Darbininkas" yra Jūsu
DIDZIAUSIAS DRAUGAS.
Sīydsamē piniņus ar klausdami lītū kainų visuomet adre-
suokite laiķkus šīaip:

"DARBININKAS,"
366 West Broadway, Boston 27, Mass.

100 N. South Boston's utarninkas.
Naujas ir subvencija. Leidžia A.C.
Savoty Rymo Katalikų Sv. Jozapo
Savoty Rymo.

DARBININKAS

100 N. South Boston's utarninkas.
Naujas ir subvencija. Leidžia A.C.
Savoty Rymo Katalikų Sv. Jozapo
Savoty Rymo.

Entered as second-class matter Sept.
20, 1905 at the post office at Boston,
Mass., under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate
of postage provided for in Section 1103,
Act of Oct. 3, 1917, authorized on July
12, 1918.

Subscription Rates
Yearly\$4.50
Boston and suburbs\$5.50
Foreign countries yearly\$5.50

A. L. R. K. FEDERACIJA IR LIETUVOS VYRIAUSYBĖ

Kad Amerikos lietuviai nemaža nusivėrė ir daug padėjo Lietuvai laisvę atgauti. Tai visi jau žinome. Kad tie patys Amerikos lietuviai daug turės nusivėrė Lietuvos atstatymo darbe, apie tai ir gi niekas neabejoja.

Rodos turėtų būti aišku, kad Lietuvos valdžiai būtų labai naudinga, jei čia Amerikoje išseivija turėtų savo bendrą — rinktinį organą, kuris atstovautų ir reikštų išseivijos troškimus, nusistatymus ir valią. Tokio organo buvo Egzekutyvis komitetas, atstovaujantis tuos kurie norėjo statyti, o ne griauti.

Pirmasai Lietuvos atstovai — J. Vileišis jį sugrįžė. Jisai padegė tiltą, vienijantį Lietuvos valdžią su išseivija. Jisai padegė jį delto, kad manė pabudavosias gereses. Mat aname egzekutyviam komitete nors formaliai ir lygiomis teisėmis katalikai su laisvamanišiais susiję, bet gyvenimo faktai visuo met rodė, kad katalikų pusė yra be palyginimo didesnė, stipresnė, kad geriau tarp savęs sutaria ir kad didesnį įtaką turi Vašingtono valdžios sferose.

Uoliam socialistui liaudininkui tokia padėtis buvo nepakenčiama ir nepriimtina, ir delto vietoje egzekutyvio komiteto išdygo piliečių sąjunga, reikšėja minčių ir viličių laisvamaniškos išseivijos. Katalikams — buvo liepta glaudis po jos sparnais.

Dingo Vileišis, žuvo piliečių sąjunga. Katalikų tau ta ir gi turi savo nusistatymų. Išbuvo kelis metus be bendro, oficialiai išseivijos atstovaujantio organo. Per tą laiką katalikai nesėkmingai mėgino pritraukti kitas sroves prie bendro darbo. Menkai tepasiseklavo. Mes mokėdavome nusileisti. Bet jie nemokėjo dirbti ir už miršio Lietuvą mylėti. Jie vis dairėsi į pašalius. Galop jie pradėjo irti ir krikėti. Nei bendros minties, nei stiprios organizacijos jie nebūti. Jų keli išauginti biznėliai — laikraščiai, bankai, agentūros ir t. p. — rodo tušias biznėlių gubūmis, bet nerodo visuomeninės ir tveriamosios jėgos. nei gi delto, kad ten pastatius Lietuvos mėlės. Tuo tarpuvo srovės žuogū. Jeigu sū-

katalikų visuomenė per visą tą laiką nepaliovė augti ir stiprėti. Sutvirtėjusias ir nusistovėjusias, į plačius vieškelius išėjusias mūsų organizacijas sekmingai vienija ir vadovauja mūsų Federacija, kuri ir patapo savimi legalė atstovė beveik visos lietuviškai mąstančios ir jaučiančios išseivijos.

Gyvenimo faktai, evoliucijos bėgis pastatė ją į vietą senojo egzekutyvio komiteto, ir žmonės, kurie faktus mato, negali į ją kitaip žiūrėti.

Belieka tik, kad ją išvystytų, kaip rokia ir Lietuvos valdžią.

Kai toji valdžia buvo silpnai, kai Lietuvos Seimas negalėjo veikti — tada ir akys valdžios buvo silpnos.

Dabar, tautos valiai geriau paaiškėjus, tikimasi, kad ir valdžia nebebijos pažūrėti į faktus, kad ji padorės mūsų Federaciją pripažinti ir čia Amerikoje ją labiau pasiremti.

Am. katalikai turi širdies ir aukso. Visi aukų rinkėjai tai patyrė.

Bet Amerikos katalikai turi dar ir savo minčių ir pareidavimų.

Jiems visuomet keista atrodė, kodėl Kaune užsienio reikalų ministerio arba finansų ministerio pašonėje turi būti žmonės, kurie gudriai trukdytų teisingą reikalų bėgį; arba kodėl Vašingtono atstovybėje sėdi žmonės, tarsi tik tam pasodintas, kad trukdžius atstovo darbą; arba kodėl Lietuvos valdžiai rūpi įrodyti Amerikos šaliai, kad ji a) negerbia ir nesiskaito su Amerikos šaliai, kad ji b) kad ji nepasitiki savo skirtingais žmonėmis — kalia ji Vašingtone laiko tik inantį pareigas einantį pareigas žmogaus (laikantį jį charge d'affaires) po to, kada Amerikos valdžia skyd Lietuvai tikrąjį ir pilną jį savo ministerį; arba kodėl valdžia skiria į New Yorką ne generalį konsulą, arba bent konsulą, o vėlgį „laikantį einantį pareigas konsulario agento“ ir tuo vėl užgauna Amerikos jausmus ir save ištato kompromitacijai.

Suprantama, kad iki šiol visi tie netikslūs žygiai būdavo daryti spaudžiant laisvamaniams ir socialistams, kurių plaukai ant galvos šiančiai iš baimės, matant katalikų stiprėjimą.

Bet Lietuvos labas reikalas bent nuo šio laiko aiškiosnės politikos.

Lai Lietuvos valdžia, panto tikrąjį dalykų padėti ir lai su ja susitaiko. Amerikos liet. katalikai niekuomet nebepakestų socialisto, ir laisvamaniio atstovo Vašingtone, arba tokio konsulo New Yorko. Kad tas viešas šiandien užima katalikų, (nors dar ir be pilno savo valdžios ingaliuojimo) — ir aiškiau teisingu Lietuvai valdžios žingsniu — ir urime pamafo tikėti, kad Lietuvos valdžia nesiduos suklaidinti nepanmatuotais liaudininkų troškimais — atimti iš Vašingtono aukštąjį užsipeilėjimą ir didžiosios darbo verty žmogų — tik tveriamosios jėgos. nei gi delto, kad ten pastatius Lietuvos mėlės. Tuo tarpuvo srovės žuogū. Jeigu sū-

cialistų melai ir šmeižtai p. Čarnackio adresu leidžiami atsiųktų tikslo — tuomet išseivija beahejo padarytų savo išvadas apie Lietuvos vyriausybės gudrumą ir teisumą.

Mes jau matėme, kad Amerikos lietuvių pagėdavimai pasų ir vizų reikalais, mūsų Federacijos išreikšti, buvo Lietuvos vyriausybės patėmyti ir išklausti. Mokesniai tapo sumažinti, formai tapo palengvinti.

Mes taip pat galime tikėti, kad Lietuvos vyriausybės panorės netrukus padaryti reikalingų žingsnių, kad ji Vašingtone būtų atstovaujama pilno atstovo ir kad New Yorke būtų tikras konsulas.

Fed. Sekret.

PASIEKĖ ALASKĄ.

Prez. Harding su savo žmona pasiekė Alaską ir perėmė nedidelį minėję ten savo 32 metų žybinio gyvenimo sukaktuvės. Prezidentas su savo žmona tą dieną buvo bažnyčioj, kurią pastatino kum. Dumean, vadinas Alaskos apaštali. Į tą bažnyčią buvo suėję indijonai ir po pamaldų prezidentas su jais šnekėjosi. Miestas, kur išlipo prezidentas vadinasi Metlakahla, kuri turi 5,400 gyventojų. Miestas papuoštas vėliavomis prezidentui pagerbti. Oras skaisčius ir vėsus.

XII GIEDRININKŲ SEIMAS

Kreipkite Domę.

Del gražesnio ir pasekmingesnio seimo, didesnių pasekmių ir kitų vietinių aplinkybių seimas bus ne 27—29 dd., bet 29, 30 ir 31 d. Liepos-July, Maironio Parko svetainėje, Worcester, Mass.

Šis seimas bus kilniausias moksleivių gyvenime. Visuomet praktikuodavome surinkusiose miestuose, o šiuosmet galėsime kvėpuoti tyru oru ir risti ateities klausimus kvėpiančiam mūsų didžiojo poeto Maironio sode.

Kviečiu visus Giedrininkus ir Alumnus dalyvauti seime ir risti visus patiktuosius klausimus Maironio giedroje.

„I darbu, broliai, vyr'si vyrai!“

Sarvauti mokslu vien gi liu!

Paimsme arkly, knyga lyra

Ir cisme Lietuvos keliu.“

Petras P. Dauzardis.

Gied. Centro Pirmin.

TEMKYKIT.

Tie, kurie esat pirke tiketus L. D. S. Conn. apskr. išvažiavimo bižetų 10 d. 1923 Waterbury, Ct. su šiais numeriais atsiimkite:
723 gaus plunksnų vertės \$1.50.
152 gaus kaimorę vertės \$3.00.
1400 gaus plunksnų vertės \$2.50.

Viešiminti daiktai randasi po sekantįjį antrąjį. Frank Kavallaukas, 31 Hubbard St., New Britain, Conn. Atsiminkit arba atsiųskit kuponą ir šampū už 10c. ant prisistatymo.

F. Kavallaukas.

MARŠRUTAS

Kun. Kemėšis lankysis po lietuvių kolonijas L. D. K. S. reikalais sekantėmis dienomis:

Liepos 11 Ansonia, Conn.
Liepos 12 Waterbury, Conn.
Liepos 14 Hartford, Conn.
Liepos 15 New Britain, Conn.
Liepos 16 So. Boston, Mass.
Liepos 17 Cambridge, Mass.
Liepos 18 Brighton, Mass.
Liepos 19 Norwood, Mass.
Liepos 20 Montello, Mass.
Liepos 21 Middleboro, Mass.
Liepos 22 Lowell (dieną)
Lawrence (vakare)
Liepos 23 Nashua, N. H.
Liepos 24 Manchester, N. H.
Liepos 25 Athol, Mass.

AMERIKIETIS PASITRAUKĖ.

Paryžius. — Roland W. Boyden rezignavo iš vietos Amerikos neoficialinio atstovo talkininkų kontribucijos komisijoje. Jo rezignacija įeina galėn rugp. 1 d. „Man jau užteka viso to.“ pareiškė jis. Jo vietą užims pareiškė jis. Jo vietą užims pareiškė jis. Jo vietą užims pareiškė jis.

GAVO VALDŽIĄ.

Kairo, Egiptas. — Nuo liepos 5 d. Egiptas patampa nepriklausomu. Iškilol ji valdė Anglija ir nuo Turkijos stojimo karan Anglija ten laikė karo stovį. Dabar egiptiečiai gauna valdžią ir savo rankas.

REIKALAUJA ATLYGINIMO.

Salem, Mass. — Miss Isabelle Spinney pareikalavo iš Beverley'o policijos viršininko \$150,000 atlyginimo. Ji važiuo automobiliu ir policistas to miesto šovė į jos automobilį už per greitą važiavimą. Minėta moteris buvo sužeista.

MILŽINISKAS IŠVAŽIAVIMAS

Remigia LDS. New York'o ir New Jersey Valstijų Apskritys.

LIEPOS-JULY 22 DIENĄ, 1923.

BLOOMFIELD, N. J.

Toj pat vietoj kur buvo pereitais metais.

Prasidės 1 val. po pietų.

Bus Didžiausias Šutrum—Burum.

Visi apylinkės lietuvių kviečiami būti ant šio išvažiavimo, nes tai bus didžiausias ir gražiausias išvažiavimas su turiningu program. Važiudami iš važiavimo gultu nevalgyti ir negeriti, nes tai būtų išvažiavimo bus visokių valgių ir gėrymių. Programos sudėdės iš lenktynių, vienos traukimo, dainų, muzikos ir prakalbų. Kalbės garsūs kalbėtojai — darbininkų užtarėjai. Vienas kalbėtojas bus tikrą atvažiavęs iš Lietuvos ir kiti garsūs kalbėtojai.

Gerbiami lietuvių darbininkai! Atsiimkite ant šio taip gražiausio išvažiavimo! Remkime vis darbininkų reikalus! Juk tai vienintelė organizacija, kuria mes darbininkai galime džiaugtis. Štai tos organizacijos veikėjai deda pastangas, kad surinktų pulkiančių pramogų ir kurių kviečiami kaip LDS. nariai taip ir pašaliniai atsiimkite ir pasimatyti, pasikalbėti bei pasididinti įspūdžiais ir tuomet paremti visą minėtą organizaciją.

Komisijos Narys.

LEONO XIII ENCIKLIKA

(Tęsinys)

ir sunkią, blogybę; šitos rūšies nedarbas kenkia ne tik savininkams, bet ir patiems darbininkams; jis yra žalingas ir prekybai, promonei bei visuomenės gerovei; o kadan gi paprastai tas neapsieina be prievaratos ir sumišimų, tai jis dažnai stumia ir pavojų visuomenės ramybei. Kad ta nelaimė neatsitiktų, yra tikslingiau ir naudingiau valstybės įstatymais iš anksto pašalinti tas priežastis, kurių dėlai pramatomos kalsiant nesustiprinant tarp darbdavių ir darbininkų.

b) Valstybė privalo globoti darbininko sielos reikalus ir rūpintis jojo gerove.

Yra daug darbininko reikalų, kuriuos valdžia privalo ginti, jų visų pirma sielos gerovė. Kad ir gera ir geistina žmogui yra jo gyvybė, tai vistik ji ne galutinas jo tikslas, kuriam jis yra gimęs; toji gyvybė tėra kelias, priemonė, pažįstant tiesę ir mylint gerį, sielos gyvenimui tobulinti. Siela nesioja savyje Dievo paveikslą ir panaši į jį, joje glūdi toji valdžia, per kurią žmogui įsakya valdyti žemesnius padarus ir padaryti sau naudingą visą žemę ir paklusnionis jūras. „Pripildykite žemę ir ją pavergkit ir viespataukit ant jūros žuvų ir dangaus paukščių ir ant visų gyvulių, kurie kruta ant žemės“ (Gen. I, 28). Tuo atžvilgiu visi žmonės yra lygūs ir nieku nesiskiria turtinėjai nuo biedniųjų, darbdaviai nuo darbininkų, valdytojai nuo valdinių „nes tas pats yra visų Viešpats“ (Rom. 10, 12). Niekam nevalia žmogaus vertės žeminti — pats Dievas žmogų valdo su didele pagarba — ir trukdyti siekti tos tobulybės, kuri veda į amžinąjį gyvenimą danguje. Žmogus nei pats savo valia, negali leisti elgtis su savimi priešingai savo igimčiai, nei gali norėti pavergti savo dvasią, nes čia kalbama ne apie teises, kuriomis žmogus savo nuožiūra naudojasi, bet apie priedermes Dievui, kurias reikia šventai išpildyti. Iš čia seka, kad reikia susilaikyti nuo darbų ir užsiėmimo šventomis dienomis. Žinoma, čia nemanoma apie kokį nors didesnį dykinėjimą, tuo labiau ne apie tą nedarbą, kurio daugelis nori ir kuris tik padeda ištvirkinti ir pinigų praleisti, bet manom apie religijos pašvestą poilsį. Su religija sujungtas poilsis atitraukia žmogų nuo kasdienių darbų ir rūpesnių, kad jis galėtų pagaltvoti apie dangaus dalykus ir kad atiduotų Amžinajam Dievui Jam prideramos ir teisingos garbės. Tokie yra šventomis dienomis darytino poilsio esmė ir tikslas; jį Dievas Seiname įstatyme atskiru įsakymu paliepia: „atsimink, kad švestum subatos dieną“ (Ex. 20, 8). Ir pats savo pavyzdžiu patiekė, skirdamas sau auo reikšmingo poilsio, kai sutvėrė žmogų: „išsėjosi septintoje dienoje nuo viso darbo, kurį buvo atlikęs (Gen. 2, 2).

Kalbant apie žemiškas žmogaus gerybes, valstybė privalo visų pirma apginti vargšus darbininkus, nuo gobšų žiaurumo, kurio nesivaržydami naudoja žmones, kaip paprastus daiktus savo pehtui. Nei teisybė, nei žmoniškumas neleidžia reikalauti tiek darbo, kad del to ir siela silpnėtų ir kūnas del per didelio nuovargio sumyktų. Žmoguje viskas, tai gi ir jojo dirbamoji jėga yra apibriežta tam tikromis ribomis, kurių negalima peržengti. Žinoma, naukštinauti bei vartojant, jėga stiprėja, bet tik tuomet, kai ji kart-kartėmis mstoja veikusi ir pasilsa. Todel reikia žiūrėti, kad kasdienis darbas nebūtų ilgesnis, negu sveikata leidžia. Kiek poilsio privalo būti, sprendžiamas iš darbo rūšies, laiko ir vietos apytovų ir pačių darbininkų sveikatos. Kalbėkasy, įvairausly kasyklų darbininkų darbas yra daug sunkesnis ir sveikatai kenksmingesnis; jį reikia todėl palengvinti, trumpinant darbo dieną. Be to, reik atsižvelgti į metų laiką, nes neretai tos pačios rūšies darbas yra lengvas vienu laiku, bet ar joki būdu ar tik su didžiausiu vargu topateliamas kitu metu. Neteislinga yra reikalauti iš

moteries ar vaiko to, ką gali padaryti drūtas suaugęs vyras, įtempdamas savo jėgas. Ypač reikia saugoti vaikus, kad jie nestotų į fabrikas pirmų tų metų, kada jų kūnas ir protas yra užtektinai sustiprėję. Vaikystės amžiuje tebeaugančios jėgos vysta, kai jaunytė žolelė, jei jos yra naudojam anksti ir visas tolimesnis vaiko besijimas tuo būdu susitrukdo. Panašiai ir kurie amatai netinka moterims, gimusi namų darbams; prigimties surėdymų šit namų darbai labai gerai sango moteries verty ir tinka vaikų auklėjimui bei visos seimos gerovei. Aplamai, darbininkams reikia tiek skirti poilsio, kad jo užtektų darbe suvartotoms jėgoms atnaujinti. Pertrauka privalo atstatyti suvartotas jėgas. Kiekvienoje darbdavių ir darbininkų sutartyje visados turi būti ar pažymėta ar savaime suprantama ta sąlyga, kad darbininkams yra užtikrinamas šitas dvejojas*) poilsis, kitaip sutartis nebūtų dora, nes nieks neturi teisės nei reikalauti, nei prižadėti apleisti priedermes, kurių žmogus turi Dievui ar sau pačiam.

c) Atlyginimo tvarkymas.

Dabar priėmiam prie didelės svarbos reikalo, kuris reikia gerai suprasti, kad nei vienos nei antros pusės nenusikriauds. Atlyginimas nustatomas laisva sutartimi, rodos, kad darbdavys išpildė duotąjį žodį, užmokėjęs suuderėtą atlyginimą, ir kad virš sutarto jis nieku neprivalas; tuomet, esą, ne teisybė tedaroma, jei darbdavys nustatytą mokėsnį, ar darbininkas visą prisiimtą darbą atiduoti atsisako; ir tuose atvejuose, esą, teisiąga, jei vyriausybė įsikiša, kad kiekvieno teises apginti, bet ne kituose. Šitokiam pratyvimui teisingas dalykų žinovas vargu visai priktas, nes yra nepilnas; jam trūksta šio-to svarbaus. Dirbti reikia vartoti savo jėgą gaminti daiktams, kurie yra būtini įvairiems gyvenimo reikalams, ypač gyvybei užlaikyti. „Savo veido prakaitu tu valgysi duoną.“ (Gen. 3, 19). Tat du privalumu turi žmogaus darbas iš prigimties; pirma, jis yra žmogaus asmenis darbas, nes dirbamoji jėga yra jo; ji jam visai priklauso ir yra duota jojo paties naudai; antra, darbas yra būtinas todėl, kad darbo vaisiai yra reikalingi žmogui, jo gyvybei užlaikyti; užlaikyti savo gyvybę liepia prigimtis, o jos būtina reikia klausyti. Tat žiūrint į darbą, kaip į asmenis darbą, ner abejojimo, kad darbininkas gali mažinti savo atlyginimo dydį, nes, kaip kad jis savo noru sutinka dirbti, lygiai taip pat gali savo noru pasitenkinti ir mažesniu mokėsniu, ar jo visai neimti. Bet kitaip priseina spęsti, kuomet svarstomas darbo asmeniskumas kartu su jo būtinumu, nes tie du darbo privalumai tik mintyje, o ne tikrenybėje nuo vieno antro tesiskiria. Ir tikrai: gyvybė palaikyti yra visų ir kiekvieno priedermė; kas to negaro, sunkiai nusikalsta. Iš to seka, kad kiekvienas turi teisės, ieškoti jo gyvybei reikalingų dalykų, kurių įsigyti kiekvienam darbininkui duoda galimybės mokėsnis už jojo darbą. Duokim, kad darbininkas ir darbdavys laisvai padaro sutartį, mūtent, susitaria del užmokėsimo didumo, tai vistik visados liekasi galioje įgimtios dėsni, kurs yra augštesnis ir pirmesnis už susitariančiųjų norus ir, kurio eizant, užmokėsnis privalo būti nemažesnis, kaip kad to reikia taupiam ir padoriam darbininkui pragyventi. Jei darbininkas būtinumo verčiamas ar dar blogesniu vargo bijodamas, sunkesnes sąlygas priima, kurias, kad ir nevoli, turi priimti ir kurias darbdavys, ar tarpininkas jam primeta, tai tas yra prievarata, prieš kurią teisybė šaukia.

Be šituose ir tolygiuose atsitikimuose, pav. kiek valandų dirbti įvairiose darbo srityse, kaip apsaugojus darbininkų sveikatą, ypač fabrikuose, — vyriausybė lai žiūri, kad ne-

*) Kasdieninis poilsis nuo darbo ir religijinis poilsis šventomis dienomis. Vert.

(Bus daigiam)

